

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра педагогіки і психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Патопсихологія

Освітня програма : Психологія

Спеціальність : 053 Психологія

Галузь знань : 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від “26” вересня 2019 р.

м. Коломия - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Патопсихологія
Викладач (-і)	Микитюк Галина Юріївна
Контактний телефон викладача	0950021074
E-mail викладача	g-mikityuk@ukr.net
Формат дисципліни	Заочна форма/ дистанційне навчання
Обсяг дисципліни	90
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=63&id_cou=6615
Консультації	Консультації до самостійної роботи студентів проводиться на практичних заняттях (тривалість – не фіксована, залежить від потреб студентаБ проводиться у межах робочого часу викладача), консультація до екзамену – 1 год .
2. Анотація до курсу	
<p>Патопсихологія – галузь клінічної психології, яка вивчає закономірності та психологічні механізми розвитку розладів психічної діяльності у зіставленні з закономірностями формування та протікання психічних процесів у нормі. Як навчальна дисципліна «Патопсихологія» має тісну міждисциплінарну інтеграцію із психопатологією, медичною психологією, анатомією та фізіологією центральної нервової системи, психофізіологією, нейропсихологією та психіатрією. Предметом викладання дисципліни «Патопсихології» є вивчення закономірностей розладів психічної діяльності при хворобі. Метою вивчення дисципліни «Патопсихології» є підготовка студентів до практичної роботи з людьми, які страждають на розлади психіки та поведінки; формування вмінь проводити диференційну діагностику психічних розладів та самостійної побудови подальшої тактики курації хворих.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета формування у студентів теоретичних основ патопсихології, розуміння історії розвитку і структури сучасних знань у галузі даної науки, значення взаємозв'язку теоретичних і практичних знань, їх прикладної значущості в рішенні питань з інших галузей психології, медицини і педагогіки.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) опанувати фундаментальні теоретичні засади патопсихології. 2) сформувати уявлення про місце патопсихології в контексті інших психологічних дисциплін, зв'язку з іншими суміжними дисциплінами (віковою психологією, клінічною психологією, педагогікою, фізіологією). 3) ознайомити студентів з основними методами патопсихологічного дослідження. 4) ознайомити студентів із загально-психологічними фундаментальними проблемами, вирішуваними патопсихологією. 5) сформувати практичні навички та вміння при застосуванні патопсихологічних діагностичних методик, навчитись інтерпретувати одержані дані відповідно до завдання, скласти висновок на основі одержаних результатів. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p>	

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту населення.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	4
самостійна робота	76

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	Психологія	3	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Патопсихологія: предмет і завдання (2 год.) Загальне поняття про патопсихологію, її завдання та значення. Поняття про психічну патологію. Зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання та практики. Принципи патопсихологічних досліджень. Види	Лекція, самостійна робота;	№ 1, 2, 3 із списку рекомендованої літератури;	Опрацювання теми самостійної роботи; 2 год.		Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, екзамен;

<p>спеціальностей, яким потрібні знання патопсихології.</p> <p>Тема 2. Історія розвитку поглядів на психічну патологію та її лікування (2 год.) Світова історія розвитку поглядів на патологію та її лікування. Світова історія розвитку поглядів на патологію та її лікування. Погляди на патологію та її лікування в античні часи. Погляди на патологію та її лікування в епоху Середньовіччя. Ренесанс і створення притулків. Початок XX ст.: дві точки зору на причини виникнення психічних порушень.</p> <p>Тема 3. Історія розвитку патопсихології (2 год.) Історія розвитку поглядів на патологію та її лікування в Україні та Росії. Становлення вітчизняної патопсихології.</p> <p>Тема 4. Тяжкі психічні порушення та їх лікування. (2 год.) Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання.</p> <p>Тема 5. Порушення психічних процесів (2 год.) Патологічні зміни відчуттів. Патологічні зміни сприймання: ейдетизм, ілюзії, галюцинації, дереалізаційні і деперсоналізаційні порушення сприймання, агнозії.</p> <p>Практичні заняття Тема 1. Патопсихологія: минуле та</p>	<p>Лекція, самостійна робота;</p> <p>Лекція, самостійна робота;</p> <p>Лекція, самостійна робота;</p> <p>Лекція, самостійна робота;</p> <p>Практичне</p>	<p>№ 2, 4, 5,6 із списку рекомендованої літератури;</p> <p>№ 1, 3, 5 із списку рекомендованої літератури;</p> <p>№ 8, 7, 9 із списку рекомендованої літератури;</p> <p>№ 4, 3, 15, 17, 16</p>	<p>Опрацювання тем самостійної роботи;</p> <p>2 год.</p> <p>Опрацювання тем самостійної роботи;</p> <p>2 год.</p> <p>Підготовка конспекту у семінарського заняття;</p> <p>2 год.</p> <p>Підготовка</p>	<p>Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, екзамен;</p> <p>Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, екзамен;</p> <p>Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, екзамен;</p> <p>Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, екзамен;</p>
--	--	---	--	---

сучасність. Визначення патопсихології, її завдання та зв'язок з іншими науками. 2. Принципи патопсихології. 3. Методи патопсихології (загальний огляд методик). Завдання для самостійної (додаткової) роботи: Психопатологія і мистецтво. Тема 2. Патопсихологічний розвиток як фактор девіантної поведінки. 1. Поняття та види девіантної поведінки. 2. Девіантна поведінка при різних типах характеру і видах виховання (поняття акцентуацій характеру, види акцентуацій характеру, типи виховання). 3. Патопсихологія залежної поведінки (поняття залежної поведінки, основні види залежності.	Практичне заняття, самостійна робота; Практичне заняття, самостійна робота;	із списку рекомендованої літератури; № 4, 3, 15, 17, 16 із списку рекомендованої літератури;	конспект семінарс ького заняття; 2 год. Підготов ка конспект у семінарс ького заняття; 2 год.		Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, экза мен;
--	--	--	---	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 25 балів за практичні заняття; 25 балів за самостійну роботу; 50 балів за екзамен. https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-proorhanizatsiiu-osvitnoho-protseesu-ta-rozrobku-osnovnykhdokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protseesu-%e2%84%96447-vid-24.07.2015r..pdf
Вимоги до письмової роботи	Для практичного засвоєння вивченого матеріалу студенти виконують роботу, присвячену аналізу різних патопсихологічних досліджень.
Семінарські заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь у дискусії, творчий підхід до вирішення сформульованих завдань.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів

7. Політика курсу

Курс «Патопсихологія» є логічним продовженням таких дисциплін, як «Загальна психологія», «Клінічна психологія». Політика курсу «Патопсихологія» сприяє поглибленому розумінню структури і закономірностей психічної діяльності, дозволяє індивідуалізувати систему діагностичних, лікувальних психопрофілактичних та експертних заходів. Політика курсу «Патопсихологія» ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує усі завдання, які зазначені у програмі (силабусі) вчасно. За умови відсутності студента на лекції чи семінарському занятті, отримання незадовільної оцінки на семінарських заняттях, оцінка

відробляється у зазначені терміни.

8. Рекомендована література

Базова література

1. Братусь Б.С. Аномалии личности. — М. : Мысль, 1988.— 301 с.
2. Демьянов Ю. Г. Диагностика психических нарушений: Практикум. — СПб: ИД «МиМ», ТОО «Респекс», 1999. — 224 с.
3. Зейгарник Б. В. Патопсихология. — М.: Академия, 2003. — С. 19-40.
4. Зінченко С. М. Патопсихологія. Методики дослідження: метод. посібник. — К., 2004. — 101 с.
5. Комер Р. Патопсихология поведения. Нарушения и патологии психики. — СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2005.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 208 с.

Додаткова література

7. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / Под ред. И. А. Полищука и А. Е. Вид-ренко. — К. : Здоров'я, 1980. — 123 с.
8. Блейхер В.М. Экспериментально-психологическое исследование психически больных. — М. : Медицина, 1970. — 176 с.
9. Зінченко С. М. Медична психологія. Розділ «Сексологія та сексопатологія»: Навч. посібник. — К., 2005. — 64 с.
10. Колесникова Г. И. Девиантное поведение для студентов вузов / Т. И. Колесникова, А. Б. Котова, И. А. Петрулевич. — Ростов н/Д.: Феникс, 2007. — 120 с.
11. Кузнецов В. М., Чернявський В. М. Психіатрія. — К.: Здоров'я, 1993. — С. 3-10.
12. Максимова Н. Ю., Милютіна Е. Я. Курс лекцій по дитячій патопсихології. — Ростов н/Д.: Феникс, 2000. — 576 с.
13. Максимова Н. Ю., Милютіна К. Я., Піскун В. М. Основи дитячої патопсихології. — К.: Перун, 1996. — 463 с.
14. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. — К., 2001. — 320 с.
15. Менделевич В.Д. Психология девиантного поведения. Учебное пособие. — СПб: Речь, 2005. — 445 с.
16. Патопсихологическая диагностика / В. М. Блейхер, И. В. Крук. — К.: Здоров'я, 1986. — 280 с.
17. Психологический словарь / Авт.-сост. В. Н. Копорулина, М. Н. Смирнова, Н. О. Гордеева, Л. М. Балабанова. Под общ. ред. Ю. Л. Неймера. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. — С. 333.
18. Перешеина Н. В., Заостровцева М. Н. Девиантный школьник: Профилактика и коррекция отклонений. — М.: ТЦ Сфера, 2006. — 192 с.
19. Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития
20. Шнейдер Я.Б. Девиантное поведение детей и подростков. — 2-е изд. — М. : Академический Проект; Гаудеамус, 2007. — 336 с.

Викладач Микитюк Галина Юрїївна